

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA MOBILITAT I EL DRET A L'ACCESSIBILITAT (MANTENIMENT DE L'ESPAI PÚBLIC)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 10 de novembre de 2022, en el marc del projecte Sindicatura Itinerant, en què membres de l'equip de la defensoria es van traslladar al Districte de Gràcia (Centre de Cultura Popular La Violeta), el ciutadà va presentar una queixa en què exposava que:

- les escales mecàniques de la baixada de la Glòria s'espantllen de manera recurrent;
- durant 30 anys, no s'ha fet cap actuació al barri per resoldre-ho;
- el nou projecte no millorarà la situació de mobilitat al barri.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

D'acord amb el **principi d'economia administrativa**, no s'ha efectuat petició d'informe a l'Ajuntament de Barcelona, ja que aquesta Sindicatura va fer un pronunciament sobre aquesta mateixa qüestió el passat mes d'octubre. Per aquest motiu, un cop examinats el contingut de la queixa, la documentació aportada per la persona interessada i la normativa aplicable, aquesta Sindicatura emet la decisió següent.

CONSIDERACIONS

1. Les escales mecàniques de la baixada de la Glòria

En resposta a la qüestió plantejada i amb motiu d'una queixa anterior presentada en els mateixos termes, en data 28 de març de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació de l'Ajuntament de Barcelona en què s'exposaven les actuacions fetes pels serveis tècnics de l'Ajuntament.

L'Ajuntament va informar que, arran del canvi de contracte de manteniment, l'estiu del 2018 es van impulsar diverses auditories tècniques de manteniment fetes per

empreses especialitzades a fi d'analitzar l'estat de manteniment de les instal·lacions situades a l'espai públic.

En les inspeccions del grup d'escales mecàniques de la baixada de la Glòria es va dictaminar la substitució necessària d'un nombre important dels graons dels set trams d'escales, davant del trencament i desgast de les pestanyes antiaixecament.

Atès el gran nombre de graons que calia substituir, l'empresa fabricant va comunicar, per primera vegada, que els seus **recanvis homologats eren obsolets** i que hi havia un estoc limitat de graons de recanvi.

En aquest escenari, els serveis tècnics de l'Ajuntament van plantejar diverses accions:

- Avançar en la prioritització per substituir el conjunt de les escales mecàniques.
- Agrupar la totalitat de graons afectats en totes les escales mecàniques en els mínims trams possibles, aturant inicialment els trams 4, 6 i 7 d'escales mecàniques, per minimitzar l'afectació del servei als veïns i veïnes.
- Estudiar conjuntament amb l'empresa fabricant una proposta d'inversió per fabricar, en exclusiva, un lot de graons per a l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta proposta es va haver de descartar perquè econòmicament suposava gairebé l'import de la substitució d'unes escales mecàniques noves i aquesta acció no garantia que les escales no s'haguessin d'aturar per l'avaría d'altres elements que també poguessin quedar obsolets.
- Estudiar la possibilitat que hi hagués altres models d'escala Macosa MC1 en altres delegacions de l'empresa instal·ladora que estiguessin pendents de substitució per aprofitar els graons que estiguessin en bon estat. No es van trobar actuacions que poguessin servir per a unes escales amb una amplada de 800 mm com les de la baixada de la Glòria.
- Estudiar la viabilitat de soldar o mecanitzar els elements trencats per part d'una empresa especialitzada. Aquesta acció es va haver de descartar per la impossibilitat de certificar la fiabilitat d'aquesta solució.

Mentrestant, l'Ajuntament de Barcelona **va haver de deixar aturats els tres trams d'escales mecàniques per garantir tant la normativa de seguretat de les infraestructures com la seguretat de les persones usuàries.**

Posteriorment, es va aconseguir la dotació econòmica necessària per substituir i posar en servei el tram número 4 d'escales mecàniques (intermedi entre els carrers de Verdi i de Sostres), ja que era el tram que més afectació tenia per als veïns i veïnes del barri. La intenció era que estigués únicament en servei fins a la nova urbanització de la baixada de la Glòria.

El mes de juny del 2021 es va dur a terme una nova auditoria tècnica per fer seguiment de les infraestructures que seguien en funcionament. Es va concloure que era necessària l'aturada d'un nou tram (el número 2, superior, entre l'avinguda de Vallcarca i Mare de Déu del Coll). Aquestes escales mecàniques, pel mateix motiu que les anteriors, no es podran posar en funcionament fins que se substitueixin.

Informaven que, en paral·lel a totes aquestes accions, s'estava avançant en la redacció del projecte per a la substitució del grup d'escales mecàniques de la baixada de la Glòria, projecte que inclou la reurbanització del carrer.

El mes d'abril del 2022 es va llançar la licitació de les obres, i està previst que comencin en breu. La previsió és que la darrera fase d'urbanització de tot el carrer acabi el maig del 2024.

Pel que fa a aquesta darrera informació, aquesta Sindicatura ha pogut comprovar que el 2 de maig de 2022 es va publicar l'anunci de licitació de les obres del projecte executiu de reurbanització de la baixada de la Glòria, que actualment està en fase d'avaluació. Per tant, difícilment es podrà complir la previsió d'iniciar els treballs el mes d'octubre del 2022, amb l'endarreriment consegüent i previsible en la finalització.

2. Avaries recurrents de les escales mecàniques de la ciutat

Les escales mecàniques de la baixada de la Glòria es van inaugurar l'any 1987 al barri de Vallcarca i els Penitents, un dels més costeruts de la ciutat i d'orografia més complexa. Aquestes escales són les més antigues de la ciutat i fa 35 anys que estan instal·lades. Per tant, sembla comprensible que quan presenten problemes de funcionament sigui difícil, sinó impossible, la substitució dels elements espatllats, ja sigui perquè estan obsolets o descatalogats.

En aquest punt, és oportú recordar que, des de l'any 2018, **aquesta Sindicatura ha rebut queixes de diferents zones de la ciutat per mal funcionament, avaries de llarga durada i manca de manteniment de les escales mecàniques** o altres enginyers situats a la via pública que faciliten l'accés als barris de la ciutat amb forts pendents, com és aquest cas.

Aquesta situació va donar lloc a una actuació d'ofici el 2018 per tal de conèixer i supervisar l'abast de la situació al conjunt de la ciutat. L'any 2018 ja es va considerar acreditada l'existència d'avaries recurrents i d'una durada excessiva en la reparació dels sistemes de remunta.

La Sindicatura, en data 4 de juliol de 2019, va emetre una resolució en què es **recomanava a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat que fes totes les actuacions de control i previsions que fossin necessàries per tal d'assegurar, en la mesura del possible, el funcionament correcte dels equips de remunta a l'espai urbà i la seva reparació àgil quan fos procedent.**

En data 17 de maig de 2021, la Sindicatura de Greuges va emetre una nova resolució sobre aquest mateix tema. Si bé l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat no va facilitar la informació sol·licitada, es va poder constatar que les instal·lacions mecàniques municipals seguien patint avaries freqüents i de llarga durada, cosa que alterava la qualitat de vida dels veïns del barri.

La Sindicatura va reiterar la recomanació feta l'any 2019 a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat.

Tal com indica la persona promotora de la queixa, i ens confirma l'Ajuntament, aquestes escales s'han espatllat amb freqüència.

Tanmateix, **no podem obviar que el consistori, des de l'any 2018, ha fet diverses accions destinades a atenuar les afectacions** que el mal funcionament ha provocat i provoca a la ciutadania. Tot i això, no totes s'han pogut implementar per tal de preservar la seguretat de les persones usuàries i, per tant, els problemes d'accessibilitat a la zona han persistit al llarg d'aquests quatre anys.

Així mateix, **els serveis municipals han lamentat les molèsties i inconvenients que durant aquest procés s'estigui ocasionant a les veïnes i veïns del barri.**

3. Impacte en el dret a la mobilitat i el dret a l'accessibilitat de l'espai públic

No podem desconèixer **la importància que té el bon funcionament de les escales mecàniques en barris d'accés difícil.** Aquest funcionament esdevé essencial per a les **persones grans o per a les persones que tenen dificultats de mobilitat.** Per tant, és imprescindible disposar de les infraestructures necessàries perquè totes les persones, sigui quina sigui la seva edat i condició física, tinguin garantida l'accessibilitat a tots els espais públics de la ciutat.

Els perjudicis ocasionats davant les reiterades avaries i la durada excessiva de la reparació provoquen limitacions dels drets de les persones més vulnerables a moure's i desplaçar-se i, per tant, a gaudir del seu entorn i a proveir-se dels serveis i béns més bàsics, com ara la compra diària o l'assistència sanitària no urgent.

Una barrera arquitectònica, com en aquest cas, és un obstacle a la plena integració d'aquestes persones. Per aquesta raó, vetllar per un funcionament correcte és un mandat que l'article 9.2 de la Constitució espanyola imposa a tots els poders públics.

El promotor de la queixa **considera que el nou projecte no millorarà la situació de mobilitat.** Des del mes d'abril de 2022, aquesta Sindicatura espera la informació sol·licitada a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat relativa a la queixa formulada per 86 veïns i veïnes del barri que també consideren que el nou projecte de substitució no té en compte les necessitats de les persones amb dificultat de mobilitat. Tant aviat com l'òrgan municipal ens doni resposta a la informació requerida, emetrem la resolució corresponent.

En aquest punt, convé recordar que l'article 8 de la Llei 13/2014, de 30 de novembre, d'accessibilitat, estableix que els espais públics urbans existents s'han d'anar adaptant segons les determinacions del Pla municipal d'accessibilitat elaborat per l'ens local. En tots els casos les intervencions que s'hi facin han de complir els ajustos raonables i els terminis establerts per aquesta llei. L'article 37.1 del mateix text legal estableix que les administracions han de mantenir en un estat correcte els elements que garanteixen l'accessibilitat, d'acord amb la normativa, i han de disposar d'un pla de manteniment de l'accessibilitat.

El principi de bona administració i l'eficàcia dels serveis públics es recullen a l'article 41 de la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea, als articles 9.3 i 103 de la Constitució espanyola, i a l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic administratiu comú. Aquests drets impliquen disposar d'una

administració que presti el màxim nombre de serveis amb els millors estàndards de qualitat, respectant els drets i interessos legítims de la ciutadania, i que sigui capaç de resoldre els problemes de manera àgil i eficaç.

Així mateix, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, aprovada l'any 2000, esmenta en l'article XXIII, amb referència a l'eficàcia dels serveis públics com a indicatiu d'una bona administració, que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats de les persones usuàries.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat no ha estat eficaç perquè durant els darrers quatre anys no ha pogut garantir el funcionament correcte dels equips de remunta ni una reparació àgil quan ha estat procedent.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recordar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat** l'obligació de donar compliment a les prescripcions legals en matèria d'accessibilitat.
- **Recomanar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat** que adopti les mesures i disposi dels recursos necessaris per agilitzar l'avaluació del contracte i la licitació de les obres del projecte executiu de reurbanització de la baixada de la Glòria.
- **Suggerir a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat** que, mentre durin les obres de reurbanització i les escales mecàniques no es puguin utilitzar, valori la possibilitat d'establir un sistema de transport alternatiu i d'ús exclusiu per al veïnat de la zona amb dificultats de mobilitat.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.